

.....

Aspecte istorico-instituționale privind înțâistătătorii în biserica ortodoxă de stil vechi din România

Iacov CHELARU

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Historical-institutional aspects regarding the primates of the Old Calendar Orthodox Church in Romania. The Synod of the Romanian Orthodox Church in 1924, a moment perceived by some of the clergy and believers as a deviation from the patristic tradition. In this context, the need arose to form a parallel ecclesiastical structure, which would preserve the Byzantine liturgical and calendar tradition unaltered. The primates of this Church played an essential role in institutional legitimization and consolidation of confessional identity. The first recognized hierarch was Metropolitan Galaction Cordun, former bishop of the Romanian Orthodox Church, who officially switched to the old style in 1955. His successor, Saint Hierarch Glicerie Tănase, later canonized, contributed decisively to the organization of monastic life and eparchial structures. Canonical succession was maintained through ordinations in the sobor, and the metropolitan institution had its permanent headquarters at the Slătioara Monastery. From an institutional perspective, church leadership was organized on a synodal model, with a permanent consistory and periodic eparchial assemblies, maintaining a balance between hierarchical authority and consultation of the clergy and the faithful. This structure guaranteed the continuity and cohesion of the Church in the face of external pressures.

Keywords: Bishop, Galaction Cordun, Glicerie Tănase, hierarch, Old Style Romanian Orthodox Church, metropolitan, primates, Synod.

Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România reprezintă o componentă semnificativă a patrimoniului religios și cultural național. În centrul acestei comunități ecleziale se află ierarhia bisericească, alcătuită din înțâistătători și episcopi, a căror activitate a avut un rol esențial în conservarea și promovarea tradiției ortodoxe de rit vechi. De-a lungul unor perioade marcate de transformări sociale, politice și religioase, conducătorii acestei Biserici au contribuit decisiv la menținerea continuității vieții liturgice și la afirmarea identității ortodoxe tradiționale în rândul credincioșilor¹.

Contribuția acestor ierarhi a fost definitorie pentru perpetuarea valorilor teologice și culturale specifice Ortodoxiei de Stil Vechi în contextul românesc. Lucrarea de față își propune să aducă în atenția cititorului personalitățile marcante care au condus Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România și care au jucat un rol deter-

¹ Gheorghe Baciu. *Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România: Istorie și spiritualitate*. București: Editura Enciclopedică, 2005, p. 47.

minant în conturarea identității și a direcțiilor ei de dezvoltare de-a lungul timpului. Analiza va include o prezentare sintetică a parcursului istoric al Bisericii, începând cu momentul constituirii acesteia, continuând cu etapele semnificative de consolidare și adaptare la contextul social și politic al diferitor epoci. În mod special, se va acorda o atenție deosebită vieții, activității și contribuției celor mai reprezentativi înțălășători și episcopi care, prin lucrarea lor pastorală, administrativă și duhovnicească, au influențat profund dezvoltarea comunității ortodoxe de stil vechi, mai ales în momentele de criză și tranziție².

În contextul istoric complex al României, marcat de transformări politice și sociale profunde, Biserica Ortodoxă de Stil Vechi s-a confruntat cu numeroase provocări care au pus la încercare continuitatea tradiției și stabilitatea comunității sale. În această lucrare, ne propunem să evidențiem modul în care înțălășătorii și episcopii acestei Biserici au acționat nu doar ca lideri religioși, ci și ca factori esențiali de coeziune și stabilitate în rândul credincioșilor. Printr-o analiză a activității și influenței acestora, vom urmări impactul lor asupra conservării valorilor liturgice, dogmatice și spirituale, într-un climat istoric în care presiunile modernizării și ale schimbărilor sociale tindeau să erodeze formele tradiționale de viață religioasă.

Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România a luat ființă în anul 1924, ca reacție la decizia Sinodului Bisericii Ortodoxe Române de a adopta calendarul iulian îndreptat (numit adesea „*calendarul nou*”), în acord cu recomandările Patriarhiei Ecumenice. Acest act a provocat o ruptură în sânul Ortodoxiei românești, determinând un grup de preoți și credincioși să rămână fideli calendarului iulian neîndreptat (stil vechi) și rânduielilor tradiționale, pe care le considerau expresia autentică a Ortodoxiei. În pofida marginalizării și a presiunilor de ordin administrativ și social, această comunitate a continuat să trăiască și să slujească în duhul tradiției patristice, constituindu-se treptat într-o structură bisericească independentă³.

Înțălășătorii acestei Biserici au fost figuri marcante, cu înaltă pregătire teologică și profundă trăire duhovnicească. Printre aceștia se numără: Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Galaction Cordun, Sfântul Ierarh Glicherie Mărturisitorul (canonizat în 1999), Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Silvestru Onofrei și Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Vlasie Mogârzan. Prin activitatea lor pastorală și prin mărturisirea credinței ortodoxe în vremuri dificile, acești ierarhi au avut un rol esențial în statornicirea și supraviețuirea Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi în România.

Primul ierarh din această succesiune cronologică este Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Silvestru Onofrei. Născut la 30 august 1883, în satul Brehuiești-Hancea, județul Botoșani, el a urmat o formare teologică solidă, absolvind Academia Imperială Teologică din Sankt Petersburg, unde i s-a conferit titlul de magistru în teologie. În timpul studiilor sale la Moscova, a fost coleg cu Alexei Simanski, cel care avea să devină, mai târziu, Patriarhul Alexei I al Moscovei (1945–1970). Ulterior, Silvestru a urmat studiile doctorale la Universitatea din Cernăuți, în Bucovina,

² Mircea Păcurariu. *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*. vol. III, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2002, p. 311.

³ Radu Petcu. *Ortodoxia tradițională în România: între mărturisire și persecuție*. București: Editura Lumea Credinței, 2014, p. 63.

unde a fost coleg cu Kiril Markov, viitorul patriarh al Bulgariei (1953–1971), obținând titlul științific de doctor în teologie⁴.

Revenit în România înainte de izbucnirea Primului Război Mondial, Silvestru Onofrei a fost hirotonit preot necăsătorit și numit slujitor al Catedralei Mitropolitane din București, una dintre cele mai importante instituții bisericești ale țării. A slujit acolo cu smerenie și dăruire până la alegerea sa ca arhiepiscop-vicar, remarcându-se prin înțelepciune teologică și echilibru duhovnicesc. În scurt timp, a fost ridicat la rangul de arhimandrit al Ungro-Vlahiei, demnitate ce confirma prestigiul său în rândul clerului și al ierarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Formarea sa academică internațională, dobândită în centre teologice de prestigiu, precum Sankt Petersburg și Cernăuți, alături de trăirea sa spirituală autentică, i-au oferit instrumentele necesare pentru a deveni unul dintre întemeietorii și organizatorii principali ai Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România. Într-un context istoric marcat de frământări sociale, religioase și politice, el a jucat un rol esențial în conturarea identității canonice și structurale a noii Biserici. A pus bazele unei ierarhii stabile, coerente din punct de vedere ecleziastic, contribuind decisiv la consolidarea instituțională și spirituală a comunității. Prin viziunea și echilibrul său, Mitropolitul Silvestru Onofrei a legitimat existența acestei Biserici în conștiința credincioșilor și în fața istoriei⁵.

În același context istoric tensionat de la începutul secolului al XX-lea, un alt ierarh de seamă al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi avea să se evidențieze prin fermitatea poziției sale față de presiunile politice și intervențiile străine în viața bisericească: arhimandritul Galaction Cordun. La data de 29 decembrie 1916, în plină ocupație germană a unei părți din teritoriul României, Galaction Cordun a adresat o scrisoare oficială către Înalt Preasfinția Sa Conon Arămescu-Donici, Mitropolitul primat al Bisericii Ortodoxe Române, în care protesta față de decizia autorităților germane de a impune sărbătorirea Crăciunului și a Anului Nou 1916–1917 conform calendarului gregorian, utilizat de Biserica Catolică. Prin acest gest, arhimandritul a luat o poziție clară împotriva amestecului necanonic al puterii de ocupație în treburile interne ale Bisericii Ortodoxe⁶. Drept urmare, a fost reținut de poliția centrală germană la 31 ianuarie 1917 și internat sub pază la Mănăstirea Săveni, în județul Ialomița, ca ostatic. Într-un raport oficial al poliției germane (adresa nr. 10591 din 27 iulie 1917), se menționează că Galaction a desfășurat „*activitate păgubitoare intereselor germane, în contrazicere violentă cu misiunea sa apostolică, ceea ce face imposibilă reintegrarea sa în demnitatea ce o ocupa până acum*”⁷. Mai târziu, a fost deportat pentru o perioadă în Bulgaria, ceea ce dovedește amploarea reacției autorităților față de atitudinea sa fermă.

După încheierea Primului Război Mondial, Galaction Cordun a continuat să activeze cu dăruire în viața spirituală și socială a României. Între anii 1923–1926,

⁴ Алексей Осипов, *Духовное образование в дореволюционной России*. Москва: Издательство Московской Духовной Академии, 2006, с. 248.

⁵ Pr. Mihail Lungeanu, *Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România: începuturi și mărturisire*. Bacău: Editura Bunavestire, 2010, p. 89.

⁶ Pr. Gheorghe Dănilă, *Figuri de mărturisitori din Biserica Ortodoxă de Stil Vechi*. București: Editura Evangelismos, 2007, p. 137.

⁷ Constantin Iordache, *Ortodoxia și ocupația germană: documente și mărturii 1916–1918*. București: Editura Bizantină, 2003, p. 225.

el a desfășurat o intensă activitate misionară în cadrul Căilor Ferate Române, ocupându-se de îndrumarea religioasă și culturală a muncitorilor și funcționarilor feroviari. În această perioadă, cu sprijinul financiar al instituției, a publicat nu mai puțin de 64 de lucrări — cărți, cuvântări, tratate, traduceri și texte originale — contribuind astfel la ridicarea nivelului moral și spiritual al unei categorii sociale esențiale pentru modernizarea României interbelice⁸.

Un moment de cotitură în viața religioasă a întregii Ortodoxii l-a constituit așa-numitul „Congres pan-ortodox” de la Constantinopol, desfășurat în data de 28 mai 1923, sub președinția Patriarhului ecumenic Meletie IV Metaxakis. Cu această ocazie, s-a luat decizia reformării calendarului iulian prin introducerea calendarului iulian îndreptat (practic, identic cu cel gregorian pentru următoarele secole), cu scopul de a apropia sărbătorirea Paștelui și a altor praznice fixe de calendarul civil adoptat de statele moderne⁹.

Diferența de 13 zile dintre cele două calendare a creat o situație tensionată în toate Bisericele Ortodoxe care au ales să implementeze această modificare. În România, deși calendarul gregorian fusese introdus oficial în administrația civilă la 1 aprilie 1919, Biserica Ortodoxă Română a decis abia în 1924 să adopte acest nou sistem. Conform hotărârii Sfântului Sinod, data de 1 octombrie a devenit astfel 14 octombrie, inaugurând oficial folosirea calendarului nou în cadrul vieții bisericești¹⁰. Această decizie, deși justificată prin dorința de unitate cu societatea civilă modernă, a fost percepută de o parte a clerului și credincioșilor drept o abateră de la tradiția ortodoxă autentică.

În acest context, arhimandritul Galaction Cordon s-a remarcat ca un opozant hotărât al reformei calendaristice. Deși la acel moment se afla încă în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, el și-a exprimat public opoziția față de această schimbare pe care o considera o inovație străină de duhul Sfinților Părinți. Împreună cu protopopul Ioan Țincoca din Iași, Galaction a publicat în anul 1926 lucrarea *Catchevmul necredinciosului* de P. Nilkes¹¹, în care se exprimau idei critice la adresa reformismului religios și a abaterii de la calendarul tradițional.

Totuși, în pofida convingerilor sale conservatoare, în lipsa unui sprijin ierarhic sau popular consistent, Galaction s-a resemnat pentru o perioadă. Considerând că nu era ascultat de nimeni, s-a supus deciziei Sinodului, continuând să slujească în Catedrala Mitropolitană din București după noul calendar. Nu a renunțat însă la cercetarea teologică și activitatea publicistică. În anul 1932, el a fost numit Mare Eclesiarh al Catedralei Patriarhale din București, poziție care confirma autoritatea sa spirituală și morală. Ulterior, a publicat un studiu valoros privind influențele doctrinare externe asupra Ortodoxiei, intitulat *Cum s-a manifestat iudaismul în propaganda adventistă*, în care analiza originile cabalistice ale anumitor curente

⁸ П. В. Куницын, *Православие в Румынии в XX веке*. Сергиев Посад: Издательство Свято-Троицкой Лавры. 2010, с. 91.

⁹ Pr. Prof. Nicolae Chițescu, *Biserica Ortodoxă Română și problema calendarului*. în: Studii Teologice. nr. 1-2, 1930, p. 189.

¹⁰ Mihail Dobreanu, *Biserica Ortodoxă Română în fața modernității*. Iași: Editura Trinitas, 2015, p. 193.

¹¹ *Catchevmul necredinciosului după P. Nilkes*. Traducere de Arhimandritul Galaction D. Cordon, București, 1926.

religioase neoprotestante¹². Aceste episoade din viața arhimandritului Galaction Cordon conturează profilul unui cleric erudit, conștient de pericolele sincretismului și ale reformelor impuse din afară, dar în același timp, echilibrat în atitudine, răbdător în suferință și dedicat idealului ortodox.

În urma alegerii Preasfințitului Nifon Criveanu ca episcop titular al Eparhiei Hușilor, în data de 30 noiembrie 1933, Episcopia Râmnicului-Noul Severin a rămas fără sprijinul arhiereului-vicar, funcție deținută anterior de acesta. Această situație a generat dificultăți administrative pentru Preasfințitul Vartolomeu Stănescu, titularul eparhiei, care a solicitat în repetate rânduri Sfântului Sinod desemnarea unui nou arhiereu-vicar. Motivația sa a fost întemeiată pe dimensiunea teritorială semnificativă a eparhiei, una dintre cele mai întinse din Regatul României la acea dată, într-un context în care Mitropolia Olteniei nu fusese încă înființată¹³.

Ca urmare a acestei solicitări, în ședința Sfântului Sinod din 23 martie 1935, s-a întrunit o comisie specială conform art. 3 din Regulamentul pentru alegerea arhiereilor-vicari, în vederea desemnării unui nou titular. Comisia a propus alegerea, prin vot secret, a unuia dintre următorii candidați: Prea Cuviosul Arhimandrit Galaction Cordon, părintele Nicolae Gheorghiu de la Biserica Dobroteasa din București, Prea Cuviosul Arhimandrit Dr. Filaret Jocu, slujitor la Catedrala Patriarhală, și Prea Cuviosul Arhimandrit Chesarie Păunescu, director și profesor la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Cernica.

Votul celor 15 membri sinodali a relevat o opțiune majoritară fragmentată: Arhimandritul Galaction Cordon a obținut 6 voturi, Arhimandritul Filaret Jocu 5 voturi, iar ceilalți doi candidați câte 2 voturi fiecare. Întrucât niciunul dintre candidați nu a întrunit majoritatea legală prevăzută, iar ora înaintată a impus suspendarea procedurii, hotărârea finală a fost amânată pentru o dată ulterioară¹⁴. Această situație reflectă nu doar importanța organizării administrative riguroase în Biserica Ortodoxă Română interbelică, ci și tensiunile inerente procesului de alegere a ierarhilor în cadrul unui sistem sinodal complex și profund ierarhizat.

Alegerea arhiereului-vicar a fost reluată în ședința Sfântului Sinod din 26 martie 1935, la propunerea Preasfințitului Lucian Triteanu al Romanului, când au participat 13 episcopi votanți. Rezultatul votului a fost: Prea Cuviosul Arhimandrit Galaction Cordon — 8 voturi; Prea Cuviosul Arhimandrit Chesarie Păunescu — 1 vot; iar 4 voturi albe. Ca urmare, Prea Fericitul Patriarh Miron Cristea la declarat ales ca arhiereu-vicar pe Galaction Cordon¹⁵.

După examinarea canonică din 27 martie 1935, Galaction Cordon a fost hirotonit întru arhiereu-vicar al Eparhiei Râmnicului-Noul Severin cu titlul de „Craioveanul”, în Biserica Domnița Bălașa din București, la data de 31 martie 1935. Ceremonia a fost oficiată de episcopii Vartolomeu Stănescu al Râmnicului-Noul Severin (hirotonit în 1912), Gherontie Nicolau al Constanței (hirotonit în 1923) și

¹² A. И. Осипов, *Современные ереси и сектантство*. Москва Издательство Православного Университета, 2007, c. 26.

¹³ Radu Miron. *Ierarhia Bisericii Ortodoxe Române în perioada interbelică*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1997, p.215.

¹⁴ Nicolae Stan. *Biserica Ortodoxă Română în perioada interbelică: organizare, activitate, personalități*. Craiova: Editura Mitropoliei Olteniei, 2003, p. 138.

¹⁵ Lect. univ. dr. Florian Bichir. *Viața neromanțată a primului Mitropolit stilist, Galaction Cordon*. în: Misiunea, 2/2015, p.65.

Policarp Morușca al Episcopiei misionare pentru românii ortodocși din America (hirotonit în 1935). Galaction Cordun a fost, de asemenea, numit secretar al Sino-
dului Bisericii Ortodoxe Române¹⁶. În septembrie 1940, Galaction Cordun a fost
numit duhovnic al familiei regale, ceea ce a împiedicat numirea sa într-un scaun
episcopal. În perioada ianuarie-noiembrie 1942, a îndeplinit funcția de locțiitor de
episcop al Eparhiei Tomisului.

Episcopul Galaction Cordun a fost ulterior numit stareț al Mănăstirii Neamț. În
calitate de stareț al acestui așezământ monahal, el l-a hirotonit pe monahul Cleopa
Ilie în treapta de ierodiacon la 27 decembrie 1944 și, mai târziu, ca ieromonah, la
23 ianuarie 1945¹⁷. La 1 ianuarie 1949, Patriarhul Justinian Marina a fost obligat să
pensioneze, din cauza împlinirii vârstei de pensionare, mai mulți arhieri, printre
care și pe Galaction Cordun, care îndeplinea funcția de secretar al Sfântului Sinod.
În anul 1947, la nou-înființatul așezământ monahal de la Slătioara, credincioșii
ortodocși de stil vechi au trimis o delegație la București, solicitând ca Preasfințitul
Galaction Cordun, în calitate de Secretar al Sfântului Sinod, să devină întâistător
al ceea ce se numea atunci „Biserica Ortodoxă Tradițională de Răsărit”. În urma
consultărilor, s-a convenit ca intrarea oficială a episcopului la Mănăstirea Slătioara
să se facă doar după finalizarea lucrărilor de construcție, pentru a putea organiza
reședința mitropolitană în condiții normale (consiliul central, 5 aprilie 1955).

După pensionare, Arhiepiscopul Galaction Cordun și-a exprimat legătura cu miș-
carea stilistă: la 5 aprilie 1955, a făcut publică prin act legalizat la Notariatul de
stat din București dorința de a trece la vechiul calendar, adresând documentul
atât Patriarhiei Române, cât și foștilor colegi de la Academia Teologică, precum
și patriarhilor Alexei al Moscovei și Kiril al Bulgariei. Atunci, el a fost proclamat
conducător al Mișcării stiliste sub titlul de Arhiepiscop și Mitropolit al Bisericii
Dreptslăvitoare de Stil Vechi din R.P.R., având reședința la Mănăstirea Slătioara¹⁸.

Preasfinția Sa Galaction a acceptat să devină conducătorul Bisericii Ortodoxe
de Stil Vechi și, la 13 aprilie 1955, a făcut o mărturisire de credință publică, anun-
țând întoarcerea sa la calendarul iulian. Mărturisirea sa a fost adusă la cunoștința
Patriarhiilor Rusiei și Bulgariei și, prin reprezentant legal, remisă Bisericii oficiale.
Sinodul Bisericii Ortodoxe Române avea să-l declare ca „neascultător și nesupus”,
apoi să-l caterisească și să-l depună din treaptă pe PS Galaction în cadrul ședin-
ței din 14 aprilie 1955, în Joia Mare, iar numele său a fost șters din istoriografia
bisericească. PS Galaction a dat un răspuns ferm Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe
Române: „Nu mă voi supune unor francmasoni, îmbrăcați în redingotă neagră, care
vânează câștigul fără muncă, ci mă voi supune canoanelor Sfinților Părinți, însuflați de
Duhul Sfânt”¹⁹.

Devenit primul Mitropolit al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România, Înalt
Preasfinția Sa Galaction a început să hirotonească preoți și diaconi pentru această

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Florin Bichir. *Ortodocșii de lângă noi. Studiu istoric și canonic al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România. Documente inedite din Arhiva Securității*. Editura: Mirton, 2011, p. 235.

¹⁸ Florin Bichir. *Dosarul “Mitropolitul Galaction Cordun” — un aventurier în reverendă, un agent secret sau o victimă a comunismului*, Sibiu: Editura Agnos, 2012, p. 72.

¹⁹ Marian Palade. *Cititori de cultură și spiritualitate ortodoxă: Arhieri, preoți și monahi cărturari din ținuturile Sucevei*. Pătrăuți: Editura Heruvim, 2012, p. 193.

Biserică. Spre sfârșitul lunii mai 1955, s-a lansat zvonul că acestei Biserici i se va acorda dreptul legal de funcționare liberă, sugerându-se faptul că un delegat din partea clerului și un grup de credincioși trebuiau să fie de față la obținerea documentului legal. A fost trimis preotul Dionisie Huguianu, care trebuia să aștepte sosirea grupului de credincioși, dar acesta a fost reținut de Securitate. La Mănăstirea Slătioara s-a prezentat apoi, în numele Patriarhiei Române și a Departamentului Cultelor, un protopop, pe nume Ioan Țiu, cu o mașină neagră cu șofer, afirmând că este trimis de părintele Dionisie ca împreună cu Mitropolitul Galaction și părintele Glicherie să meargă la București, pentru a primi legalizarea cultului a doua zi dimineață. Deși acesta nu a fost crezut, iar credincioșii din Slătioara s-au alarmat, venind în număr mare în curtea mănăstirii pentru a supraveghea evoluția evenimentelor, IPS Galaction și arhimandritul Glicherie au hotărât totuși să plece.

Plecați de la Mănăstirea Slătioara pe la orele 16.00, a doua zi dimineață, în timpul călătoriei, mașina a fost oprită la Ploiești de către un locotenent de miliție, care a cerut actele șoferului pentru control. Cu această ocazie, protopopul a coborât din mașină, s-a îndepărtat puțin și a schimbat câteva cuvinte cu ofițerul. S-a urcat apoi în mașină, iar la întrebarea mitropolitului „*Acum unde mai mergem, că nu mai rezist?*”²⁰, protopopul a răspuns că șoferul nu are documentele de identitate la el și trebuie să meargă la miliție, pentru a telefona la București pentru confirmare. Mașina i-a dus apoi la sediul Securității din Ploiești și s-a dat ordin să coboare numai cei ce vor fi chemați. Mitropolitul Galaction și părintele Glicherie au fost duși pe rând cu escortă în birouri separate pentru interogatorii. Arhimandritul Glicherie a fost dus într-un birou unde i s-a spus să scrie o declarație completă, ca o autobiografie, de când era mic și până în momentul acela.

După ce interogatoriile au luat sfârșit, mitropolitul Galaction a fost dus cu domiciliu obligatoriu la Mănăstirea Cernica, în timp ce părintele Glicherie a fost deportat în comuna Răchitoasa (raionul Călmățui) din Bărăgan. În primăvara anului 1956, mitropolitul Galaction a fost condamnat la șase luni de închisoare, fiind trimis cu domiciliu obligatoriu la Mănăstirea Căldărușani, din apropiere de București. Când era scos pentru motive de sănătate din mănăstire, Înalț Preasfinția Sa Galaction venea la Mănăstirea Copăcenii și la biserica din localitatea Moara Domnească, tot de lângă București, care erau de stil vechi²¹.

Un alt Sfânt Ierarh al Bisericii Ortodoxe Române de Stil Vechi a fost Glicherie Mărturisitorul. S-a născut la 9 februarie 1892, în satul Mihoveni, nu departe de Suceava, în familia țăranilor Nicolae și Rahila. El a fost botezat în cinstea Sfântului Gheorghe. Rămânând orfan de părinți la 7 ani, după ce i-a murit tatăl și a fost părăsit de mamă, a rămas sub îngrijirea fratelui tatălui, Ilarion Tănase, care de mic a cultivat în Gheorghe credința în Dumnezeu. De mic copil, Gheorghe dorea să devină călugăr, și, în anul 1916, la vârsta de 25 de ani, a fost primit la Mănăstirea Cetățuia din Iași. După puțin timp, el este tuns în monahism cu numele Glicherie, ca ulterior să fie hirotonit drept ieromonah în catedrala mitropolitană din Mănăs-

²⁰ Mănăstirea Râmeț. Disponibil: https://ro.orthodoxwiki.org/index.php?title=M%C4%83n%C4%83stirea_R%C3%A2me%C8%9B&utm_source=chatgpt.com [Accesat: 26.07.2025].

²¹ Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță. *Hotărârile întrunirilor panortodoxe din 1923 până în 2009: spre Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe*. București, Editura: Basilica a Patriarhiei Române, 2013, p. 93.

tirea Neamț. Pentru ca să conducă schitul, i-a venit în ajutor ierodiaconul David Bidașcu, cu care ulterior s-a împrietenit. În octombrie 1924, Biserica Ortodoxă Română a trecut oficial la calendarul nou, ziua de 1 octombrie devenind 14 octombrie, dar ieromonahul Glicherie, ierodiaconul David și doisprezece locuitori ai schitului Procrov²² au continuat să officieze slujbele conform calendarului vechi. În curând, la schit a ajuns o scrisoare a ieromonahului Arsenie Cotea, care îndemna toți ortodocșii români să se împotrivescă reformei calendaristice, pe care o considera o capitulare în fața catolicismului²³.

Episcopul Nicodim Munteanu, viitor patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, l-a invitat pe ieromonahul Glicherie să nu se împotrivescă reformei calendaristice, promițându-i stăreția la schitul Vovidenia, din vecinătatea Mănăstirii Neamț. Glicherie împreună cu ieroschimonahul David au respins oferta și s-au retras la Râpa lui Coroi, apropiată de schitul Sihla²⁴, unde și-au construit un bordei în care au petrecut iarna. În primăvara anului 1926, ei au ridicat un sălaș cu trei camere, una dintre ele servind ca capelă. Cu trei zile înainte de moarte, Sfântul Ierarh Glicherie i-a chemat la el pe frații din mănăstire și pe toți credincioșii din satul Slătioara și și-a luat rămas bun. A murit la 15 iunie 1985, la vârsta de 93 de ani. El a fost îngropat în biserica mănăstirii Slătioara.

Nu mai puțin importantă a fost și contribuția Înalt Preasfinției Sale Mitropolitului Silvestru Onofrei. Născut la data de 21 august/3 septembrie 1924, în satul Rădășeni (județul Baia, în prezent județul Suceava), din părinți foarte evlavioși și cu frică de Dumnezeu, primind la botez numele de Onofrei²⁵. Familia sa a dat Bisericii numeroși preoți și călugări. Tatăl său, Vasile Onofrei, s-a călugărit ulterior la Mănăstirea Slătioara sub numele monahal Varlaam. De asemenea, fratele său a fost preotul Nicolae Onofrei din Rădășeni. Tânărul Onofrei a fost fiul duhovnicesc și urmașul credincios al mitropolitului Glicherie, toată familia sa aparținând credincioșilor ortodocși ce nu au primit modernismul calendarului, sub conducerea ieromonahului Glicherie Tănase (9/21 februarie 1891 - 15/28 iunie 1985), fost stareț al Schitului Pocrov de la Mănăstirea Neamț²⁶.

În anul 1931, ieromonahul Glicherie Tănase s-a stabilit în localitatea Rădășeni și, văzând hotărârea oamenilor din sat de a păstra credința conform calendarului iulian, a început organizarea unei parohii pe stil vechi. La 8 mai 1932, el a sfințit locul și a pus piatra fundamentală pentru noua biserică cu hramul „Sf. Apostoli Petru și Pavel”, reușindu-se într-o perioadă de 28 de zile construirea unei biserici din lemn, acoperită cu tablă și tencuită într-o singură zi. Dar într-o noapte din luna iunie a aceluiași an, doi oameni trimiși de preotul de stil nou din sat au încercat să incendieze biserica, aceasta fiind salvată de tatăl părintelui Nicolae, Vasile Onofrei, care a fost trezit de câinii care lătrau și s-a sculat împreună cu două fete ale sale și cu fiul său, Nicolae. La data de 14 octombrie 1933, a avut loc sfințirea bise-

²² *Sfântul Ierarh Glicherie Mărturisitorul. O viață pentru Hristos. Comuna Râșca, jud. Suceava*. Editura: „Schimbarea la Față”, 2012, p. 62.

²³ *Adevărata ortodoxie* Disponibil: https://adevarataortodoxie.ro/cronologia-bosvr-slatioara/?utm_source=chat-gpt.com [Accesat: 17.06.2025].

²⁴ *Sfântul Ierarh Glicherie ...*, p. 67.

²⁵ Constantin Bujor. *65 de ani de persecuție a Bisericii Ortodoxe Române de Stil Vechi octombrie 1924 - decembrie 1989*. Editura: Schimbarea la Față, 1999, p. 122.

²⁶ *Sfântul Ierarh Glicherie ...*, p. 259.

ricii. În anul 1936, când în timpul domniei regelui Carol al II-lea al României²⁷ a început o amplă mișcare de prigonire a credincioșilor de stil vechi, casa părintească a familiei Onofrei a fost folosită drept biserică de către credincioși, tot aici fiind bătut și arestat părintele Glicherie. Urmările provocate de bătăile primite au rămas toată viața.

După al Doilea Război Mondial, când, pentru o perioadă scurtă (1946-1949), Biserica de Stil vechi a fost recunoscută de stat, Onofrei a fost numit de către pr. Glicherie în funcția de secretar al administrației bisericești, iar în anul 1950, la vârsta de 26 ani, a intrat ca frate în Mănăstirea Slătioara. Dar perioada de liniște nu a durat mult. În noaptea de 14/15 februarie 1952, a fost organizată o acțiune simultană de arestare a preoților, călugărilor și persoanelor mai influente din conducerea Bisericii Ortodoxe de stil vechi de către organele de Securitate din județele Suceava, Neamț, Bacău și Vrancea. A fost devastat sediul cultului din orașul Târgu Neamț, au fost confiscate arhiva și însemnele legale de persoană juridică, fără a se întocmi vreun proces-verbal. În aceeași noapte, a avut loc arestarea părintelui Teofan de la parohia din Bogdănești, a secretarului cultului Onofrei Onofrei (viitorul mitropolit Silvestru) de la Târgu Neamț și a preoților Gheorghe Nichita și Nicolae Onofrei din Rădășeni. Persoanele mai tinere au fost duse la muncă silnică la Canalul Dunăre-Marea Neagră, care se construia cu deținuți, pe când cele vârstnice au fost deportate în localitatea Rubla din Bărăgan.

Viitorul mitropolit Silvestru a fost condamnat la patru ani de închisoare, fără a fi acuzat de infracțiuni concrete și judecat ca atare. A executat doi ani de închisoare în regim de exterminare, reușind să supraviețuiască, deși cei mai mulți dintre prizonieri și-au pierdut viața acolo. Pentru asigurarea unei conduceri de perspectivă a Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi, se impunea hirotonirea de preoți și arhieriei. În acest scop, a fost contactat arhierul Galaction Cordun²⁸ din București, care își exprimase mai demult afinitățile pentru stilul vechi, fapt ce îi adusese și o condamnare pe timpul ocupației germane din Primul Război Mondial. Prezența unui episcop era absolut indispensabilă pentru Biserică și acesta promisese că, atunci când condițiile de la Mănăstirea Slătioara vor permite, va accepta să vină și să preia conducerea cultului.

În acest scop, a fost trimisă la București o delegație din preoți care făceau parte din conducere și cunoscuți de către P.S. Galaction: părintele Dionisie Huguianu, Evloghie Oța și Silvestru Onofrei (viitorul mitropolit), care l-au convins să vină la Mănăstirea Slătioara. În anul 1956 IPS Galaction l-a hirotonit pe fratele Silvestru ca ierodiacon și apoi ca ieromonah. Ieromonahul Silvestru a început o activitate pastorală foarte mare, slujind la comunitățile credincioșilor de stil vechi în Moldova și în alte părți ale țării. În ultima perioadă a regimului comunist, Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România s-a bucurat de o anumită libertate, fiind tolerată de autoritățile civile. Astfel, în anul 1968, la vârsta de 44 ani, după mulți ani de serviciu preoțesc, arhimandritul Silvestru Onofrei a fost hirotonit arhieru de mitropolitul Glicherie și episcopul Evloghie Oța.

În anul 1977, Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România a inițiat o serie de contacte cu Biserica Ortodoxă de Stil Vechi a Greciei, în scopul stabilirii unei

²⁷ Pr. Lector dr. Radu Petre Mureșan. *Stilismul în România (1924-2011)*. Sibiu: Agnos, 2012, p. 42.

²⁸ *Ibidem*, p. 90-91.

comuniuni euharistice cu aceasta. Semnarea oficială a Declarației de intrare în comuniune a avut loc în anul 1979, pe când episcopul Silvestru Onofrei se afla într-o vizită în Grecia. Prin aceeași Declarație, s-a confirmat, de asemenea, și validitatea hirotoniilor episcopale din ierarhia română, deși neconforme canoanelor „chiar dacă valide în mod dogmatic și ca taine, au fost făcute nu în acord cu sf. canoane, fiindcă, de nevoie absolută, prima hirotonire arhierescă a fost făcută de un singur arhieru”²⁹. Ca urmare a acestei înfrățiri, în anul 1980, o delegație a Bisericii Ortodoxe de Stil vechi din Grecia, condusă de mitropolitul Kiprianos de Oropos și Fili și mitropolitul Caliopios al Pentapolisului, a efectuat o vizită de răspuns în România.

Mitropolitul Glicherie Tănase a trecut la cele veșnice la 15/28 iunie 1985, dată la care, în 1999, a fost canonizat și trecut în rândul sfinților. A urmat în scaunul mitropolitan Silvestru Onofrei, ucenicul ierarhului Glicherie. Noul mitropolit a avut fericirea să vadă Biserica liberă și autorizată să funcționeze după anul 1989, în urma acțiunilor sale energice și rapide obținându-se și aprobarea statutului de organizare și funcționare ca persoană juridică. A avut inițiativa importantă de a se construi multe biserici noi și de a hirotoni noi episcopi.

Deși suferea de o boală cardiovasculară, mitropolitul Silvestru Onofrei a continuat să exercite un pastoral intens în ultimii doi ani de viață, străbătând țara și ocupându-se activ de edificarea de noi biserici și de organizarea Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi. El a trăit să vadă comunitatea sa liberă și în creștere: potrivit cronologiei oficiale a Bisericii, în momentul morții sale, instituția avea circa 500.000 de credincioși, 80 de parohii mari și nouă mănăstiri, plus numeroase comunități monahale mai mici³⁰. Mitropolitul Silvestru Onofrei s-a stins din viață la data de 5/18 martie 1992, survenind unei crize cardiace în chilia sa de la Mănăstirea Slătioara, la vârsta de numai 68 de ani. Însmormântarea a avut loc a doua duminică din Postul Mare, la 9/22 martie 1992, după Sfânta Liturghie, în curtea mănăstirii, lângă biserică. Viața sa monahală a fost caracterizată de o aderență constantă la canonul călugăresc — chiar și atunci când se afla în afara mănăstirii, mitropolitul a păstrat austeritatea vieții călugărești.

Șirul acestor părinți, care au adus o contribuție majoră în fortificarea Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi îl încheie Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Vlasie Mogârzan. Născut la data de 18 octombrie 1941, în comuna Slatina (județul Baia, în prezent județul Suceava) [3,294], primind la botez numele de Vasile. El provine dintr-o familie foarte prolifică de stil vechi din Moldova, șapte dintre copii fiind acum monahi de stil vechi (ieromonahi, ierodiaconi sau maici). În perioada războiului, familia sa a fost obligată să plece în refugiu. În anul 1949, după căderea monarhiei, a intrat la școala primară, absolvind opt clase în 1957.

În anul 1957, fiind în vârstă de numai 16 ani, a intrat ca frate la Mănăstirea Slătioara, în vremea stăreției ieroschimonahului David Bidașcu. El urmase cursurile școlii de muzică psaltică de la mănăstire, părinții săi dorind să-l facă cântăreț bisericesc. După cum a afirmat ulterior, a ales calea monahală, pentru că, dacă ar fi deve-

²⁹ Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță. *Hotărârile întrunirilor ...*, p. 332.

³⁰ *Cronologia BOSVR (Slătioara)* Disponibil: https://predaniapatristica.ro/polemici/slatioara/cronologia-bosvr-slatioara/?utm_source=chatgpt.com [Accesat: 23.06.2025].

nit cântăreț, ar fi cântat doar sâmbăta și duminica, pe când ca monah avea posibilitatea să cânte muzică religioasă în fiecare zi. A fost obligat de multe ori să fugă în pădure, pentru a nu fi scos din mănăstire. În perioada 1965-1967 și-a efectuat serviciul militar obligatoriu în Armata Română. După efectuarea stagiului militar, a revenit pentru a-și duce mai departe viața de călugăr în obștea aceleiași mănăstiri. Și-a efectuat studiile teologice și pregătirea monahală la Mănăstirea Slătioara.

După ce a fost timp de 11 ani frate în obștea Mănăstirii Slătioara, la 18 noiembrie 1968, de ziua Cuviosului Alipie Stâlpnicul, a fost tuns în monahism cu numele de Vlasie (nume luat în onoarea Sfântului Sfințit Mucenic Vlasie, Episcopul Sevasției) de către Înalt Preasfinția Sa Mitropolit Glicherie Tănase al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România³¹. O săptămână mai târziu, de ziua Sfântului Prooroc Avacum (26 noiembrie 1968), este hirotonit ierodiacon de către Preasfinția Sa Episcop Silvestru Onofrei. De atunci, și-a împărțit timpul între ascultările mănăstirești și slujbele bisericești. Este desemnat ca profesor de muzică psaltică pentru monahii de la Mănăstirea Slătioara.

La 31 iulie 1981, de ziua Sfântului Evdochim, chiar în ziua lăsatului de sec pentru postul Nașterii Maicii Domnului, este hirotonit ieromonah de către Preasfinția Sa Silvestru Onofrei. A urmat, la data de 25 aprilie 1984, alegerea sa ca stareț al Mănăstirii Slătioara, fiind ridicat la rangul de arhimandrit. Ca urmare a faptului că Biserica Ortodoxă de Stil vechi din România nu era recunoscută oficial drept cult de către regimul comunist, autoritățile comuniste au făcut presiuni pentru a fi expulzați din Mănăstirea Slătioara toții frații și călugării aflați sub 50 de ani. Starețul Vlasie le-a răspuns autorităților astfel: „*Nu i-am chemat eu la mănăstire, nu-i pot scoate eu. Cine i-a chemat la călugărie, Acela să-i scoată*”³². Fiind amenințat de colonelul Murgoci, șeful biroului de evidență a populației, l-a înfruntat cu mare curaj, întinzând mâinile pentru a fi „legat”, după expresia ofițerului zelos.

La data de 29 iulie/11 august 1985, Preasfinția Sa Silvestru a fost ales ca mitropolit și în aceeași zi arhimandritul Vlasie Mogârzan este hirotonit episcop-vicar al Bisericii Ortodoxe de Stil vechi din România, de către Înalt Preasfinția Sa Mitropolit Silvestru Onofrei și Preasfinția Sa Episcop Demosten Nemțeanul. Imediat după trecerea la cele veșnice a Mitropolitului Silvestru Onofrei, Preasfinția Sa Episcop Vlasie Mogârzan este ales noul Arhiepiscop și Mitropolit al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România, instalarea sa având loc în următoarea duminică de după Paște (Duminica Tomei) din anul 1992. Reședința sa a rămas la Mănăstirea Slătioara.

Ca urmare a libertății religioase instaurate după Revoluția din decembrie 1989, Înalt Preasfinția Sa Vlasie este admis la cursurile Centrului de Studii Ortodoxe Tradiționaliste din Etna (California). Astfel, la data de 1 ianuarie 1995, Înalt Preasfinția Sa Arhiepiscop și Mitropolit Vlasie a obținut licența în studii teologice ortodoxe din partea „The Center for Traditionalist Orthodox Studies”, seminar teologic care funcționează în cadrul St. Gregory Palamas Monastery din orașul Etna (California).

Ca urmare a negocierilor purtate, Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România a fost primită în comuniune euharistică de către sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse din Afara Frontierelor (ROCOR) la data de 25 noiembrie/8 decembrie 1992. Această

³¹ Marian Palade. *Critori de cultură și ...*, p. 245.

³² Pr. conf. univ. Radu Petre Mureșan. *Istoria stilismului în România*. Iași: Doxologia, 2023, p. 122.

comuniune a încetat după ce, la 21 februarie 2006, Sfântul Sinod în Rezistență condus de mitropolitul Ciprian de Oropos și Fili a declarat că și-a suspendat comuniunea cu ROCOR și că a „șters din pomelnic” numele Mitropolitului Lavru al ROCOR, ca urmare a negocierilor purtate de ROCOR cu Patriarhia Moscovei pentru realizarea unificării dintre cele două biserici³³. Legăturile cu Sinodul Mitropolitului Vlasie și cu Episcopul Fotie de Triaditza au fost, la rândul lor, suspendate ulterior.

A apărut des la televiziune, pentru emisiuni și interviuri, făcând cunoscută și apărând în fața țării întregi cauza Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România. Profitând de situația de libertate religioasă, Înalt Preasfinția Sa Vlasie a îmbogățit zestrea lăsată moștenire de mitropoliții care au păstorit Biserica înaintea sa. Astfel, la Mănăstirea Slătioara s-a început construirea unei impunătoare catedrale, cu hramul „Duminica Pogorării Sf. Duh”, care în prezent are turnurile terminate și se lucrează la acoperiș. Au fost construite biserici ortodoxe de stil vechi în numeroase localități din România (în special în partea teritoriului istoric al Țării Moldovei).

În prezent, cu toate eforturile făcute de liderii săi, Biserica Ortodoxă de Stil Vechi, cu peste 500.000 de credincioși, nu este recunoscută drept cult, ci doar ca o asociație religioasă, situație similară cu a celorlalte Biserici de stil vechi din Grecia și Bulgaria. La începutul lunii martie 2003, Organizația Credincioșilor Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România și-a schimbat denumirea în Biserica Ortodoxă Română de Răsărit.

În concluzie, activitatea întâistătorilor al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din România a fost fundamentală pentru menținerea și propagarea credinței ortodoxe de stil vechi în țară, marcând o pagină în istoria religioasă a României. Activitatea lor a contribuit la consolidarea și perpetuarea Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi în România, menținându-și identitatea și autonomia religioasă. Întâistătorii au jucat un rol important în păstrarea tradițiilor liturgice și a credințelor ortodoxe specifice acestei Biserici, servind drept exemple de loialitate și credință pentru credincioși.

³³ *Ibidem*, p. 167.